

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCLXXXI. ad annum MCCCXIV.

Parisiis, 1644

In Concilivm Lateranense IV. Oecvmenicvm Sive Vniversale XII.
approbatum, quadringentorum episcoporum, & octingentorum aliorum
patrum, abbatum, decanorum & priorum conventualium contra
Albingensium & ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15974

ANNO
CHRISTI
1215.

in personis propriis illuc accesserint, sed in suis dumtaxat expensis iuxta facultatem & qualitatem suam viros idoneos destinarint, & illis similiter, qui licet in alienis expensis, in propriis tamen personis accesserint, plenam suorum concedimus veniam peccatorum. Huius quoque remissionis volumus & concedimus esse participes, iuxta qualitatem subsidii, & deuotionis affectum, omnes qui ad subuentionem ipsius terræ de bonis suis congrue ministrabunt, aut consilium & auxilium impenderit opportunum. Omnibus etiam pie proficiscentibus in hoc opere in communi vniuersalis Synodus omnium beneficiorum suorum suffragium impartitur, vt eis digne proficiat ad salutem. Amen.

I N

^a CONCILIVM LATERANENSE ^b IV.

^c OECVMENICVM SIVE VNIVERSALE XII. approbatum, ^d quadringentorum episcoporum, & octingentorum aliorum patrum, abbatum, decanorum & priorum conuentualium ^e contra Albigensium & ^f Almarici hæreses, & ^g abbatis Ioachim errores, pro ecclesia in fide & moribus reformanda, ^h proque terra sancta a Turcis recuperanda celebratum ⁱ anno Domini MCCXV. tempore Innocentii papæ III. & Friderici imperatoris, vel potius adhuc regis Germaniæ II.

N O T Æ.

^a Concilium.] Qua auctoritate, quo tempore, quaque de causa hæc sacrosancta Synodus indicta, quis comparendi & inchoandi Concilii terminus præfixus fuerit, Matthæus Paris his verbis summatim recenset: *Eodem anno 1215. vocati sunt a papa Innocentio Roma ad Concilium generale prelati vniuersalis ecclesie, patriarcha scilicet, archiepiscopi, episcopi, primicerii, archidiaconi, decani cathedralium ecclesiarum, abbates, priores, Templarii, & Hospitalarii, vt comparerent in presentia domini papa in vrbe Roma, Kalendis Nouembris, sicut canonice vitare voluerunt ultionem.* Ad reformandam ecclesiam in fide & moribus, nec non pro terra sancta a Turcis & Saracenis recuperanda, auctoritate Innocentii papæ hanc Synodum prædicto tempore, loco ac termino indictam esse, indicat apertissime encyclica illa epistola, ab Innocentio papa ad omnes ecclesiæ prælatos & principes transmissa. *Extat supra initio actorum.*

Hæc Synodus ab Innocentio papa indicta.

Ob quam causam indicta fuerit?

^b Lateranense.] Sic dictum a Lateranensi ecclesia Saluatoris, quæ *Concil. Tom. 28.*

Locus Concilii.

Ff

Constantiniana vocatur: in qua, Matthæo Paris & Vrspergenſe aucto-
ribus, habita fuit: vterque enim de loco Concilii iisdem prope verbis
iſta ſcribit: *Celebrata eſt Roma ſancta & vniuerſalis Synodus in eccleſia
ſancti Saluatoris, qua Constantiniana appellatur, &c.*

Oecumeni-
cum fuiſſe
probat. ANNO
CARRI
1119.

[*Oecumenicum.*] Præter auctores ſupra nominatos id euidentis ra-
tio conuincit iſta, quod omnes patriarchæ per ſe vel per ſuos legatos
eidem interfuerint, eique pontifex Romanus præſederit. Vnde frater
Laurentius Surius in præfatiuncula, quam huic Concilio præfixerat,
rectiſſime & veriſſime iſta ait. *Nemo ſane mentis ambigere poteſt, hanc
que ſequitur Synodum Lateranenſem cum primis inſignem & vere oecu-
menicam fuiſſe, quippe in qua de negotiis religionis ſumma Latina &
Græca eccleſia concordia tractatum eſt, cuique interfuere patriarcha Con-
ſtantinopolitanus, & Hieroſolymitanus, & archiepiſcopi tum Latini tum
Græci ſeptuaginta, epiſcopi 412. abbates & priores plus 800. ſimul omnes
prelati 1215. aut eo plures. Nec deſuere legati Græci & Romani impera-
toris, regum Ieruſalem, Gallia, Hiſpania, Anglia, & aliorum. Quod
ſi vero ea cuiquam propterea minus ponderis habere videatur, quod re-
centior ſit, ille certe Chriſtum mendacem facere velle videtur, qui peren-
nem præſentiam ſuam promiſit eccleſia ſua, & Spiritum ſanctum ſuum,
Spiritum veritatis, qui cum illa maneat in æternum. Manet ſua ſemper
catholica eccleſia auctoritas, quam quiſquis contemnere auſus eſt, non il-
le efficit vt ea minor ſit, ſed ſe dignum reddit qui eius pondere penitus
opprimatur. Hæc Surius.*

Numerus e-
piſcoporū.

[*Quadringerorum duodecim epiſcoporum.*] Ita Matthæus Paris &
abbas Vrspergenſis huius temporis ſcriptores: quorum iſta fere v-
triuſque ſunt verba quæ ſequuntur: *Eodem anno, id eſt dominica incar-
nationis milleſimo ducentefimo decimoquinto, celebrata eſt Roma ſancta
& vniuerſalis Synodus in eccleſia ſancti Saluatoris, qua Constantiniana
appellatur, menſe Nouembri, præſidente papa domino Innocentio tertio,
pontificatus eius anno decimo octauo: in quo fuerunt epiſcopi quadrin-
genti & duodecim. Inter quos fuerunt de præcipuis patriarcha duo,
Conſtantinopolitanus, & Hieroſolymitanus; Antiochenus vero graui
languore detentus venire non potuit, ſed miſit pro ſe vicarium ſuum
Antididenſem epiſcopum; Alexandrinus vero ſub Saracenorum domi-
nio conſtitutus fecit quod potuit, mittens pro ſe Germanum diaconum
ſuum. Primates vero & metropolitani ſeptuaginta ſeptem, abbates & prio-
res ultra octingentos: procuratores quoque archiepiſcoporum, epiſcoporum,
abbatum, priorum & capitulorum abſentium, tantus non fuit numerus.
Legatorum vero imperatoris Conſtantinopolitani, regis Sicilia in Roma-
norum imperatorem electi, regis Francia, regis Anglia, Hungaria, Hie-
roſolymitani, Cypri, Aragonum, nec non aliorum principum & magna-
tum ciuitatum, & aliorum locorum, ingens adfuit multitudo.*

An 1187.
patres huic
Cōcilio in-
terfuerint?

Vnde euidenti teſtimonio patet, quod huic Concilio interfue-
rint, non, vt quidam huius temporis ſcriptores aiunt, bis mille du-
centi octoginta tres vel quinque patres coniunctim computati, ſed
tantum bis mille ducenti duodecim. Nam ſeptuaginta illi & vnus
metropolitani, duoque patriarchæ ſupra recensiti, ſub quadringen-

ANNO
CHRISTI
1177.

tis duodecim episcopis continentur & computantur, vt patet ex verbis supra recitatis.

^c *Contra Albigensium errores.*] Ita sentiendum existimo, tum quod capitulo 1. & vigesimoprimum huius Concilii illa dogmata fidei de principio creationis, corporum resurrectione, baptismo, eucharistia, pœnitentia, inferno, de matrimonio, aliisque pluribus fidei articulis, hic a patribus Concilii asserantur & definiantur, quæ Albigensibus auctoribus, vt supra in Concilio Lateranensi tertio notauimus, impugnabantur: tum etiam quod decreto eiusdem Concilii, vt refert Matthæus Paris, datus sit comitatus Tolofanus Simoni Montifortensi comiti, qui eosdem Albigenses Philippi regis Francorum auctoritate, & Germanorum principum subsidio fretus, duodecimo fere anno, postquam cœperunt bello oppugnari, vel ad pœnitentiam adegit, vel omnino fugauit & extirpauit. De Albigensium hæresibus, earumque condemnationibus, vide supra sub Alexandro tertio Concilium celebratum anno 1176.

Quid contra Albigenses definitum?

^e *Almarici hæreses.*] Hæreses Almarici hac Synodo damnatas esse patet cap. 2. Quis autem Almaricus, quæque eius hæreses fuerint, Robertus Gaguinus lib. 6. sub Philippo rege describit his verbis: *Almaricus Carnotensis, literis apprime eruditus, cum apud Parisios non paruum doctrina opinionem obtineret, palam docuit quosque Christianos membra Christi corporis esse; & dum a Iudæis Christus pateretur, vna cum ipso dolorem atque afflictionem fuisse reuera perpeffos. Sed errorem cum iueri non posset, damnatus est respicere, & contrariam sententiam asserere. Ob hanc ignominiam contracta animi aegritudine, paulo post tempore interit. Fuere alii præterea literati homines qui singulis diuina Trinitatis personis singula tempora per successionem tribuerent, asserentes Patris omnipotentiam Christi aduentu desuisse, Christi vero doctrinam Spiritu sancti accessu exoletam esse. Cuius hæreses auctores, procurantibus Petro Parisiensi episcopo atque Garino consulari viro, deprehensi, honoribus & dignitate priuati sunt. Laicos, id est qui extra cleri ordinem essent, ignis absumpsit: feminis vero parcutum est. At Almarici cadauer, quod pone diui Martini Parisiensis ecclesiam sepultum fuerat, exhumatum & crematum est.*

Almaricus describitur.

De eodem ista Genebrardus libro quarto chronologia: *Almaricus, siue Amoricus, Carnotensis, vir eruditus, sed hæreticus, conuictus est viginti errorum, quorum vnus erat: Corpus Christi non magis esse in sacramento eucharistia, quam in qualibet alia re. Eius sequaces cum eiusdem osibus resosis Lusetiæ postea vsti sunt. Hæc Genebrardus. Sanderus libro 7. de visibili monarchia, de Almarico agens, Negabat, inquit, aut generationem filiorum, aut distinctionem sexuum in paradiso futuram, nisi Adam peccasset. Non aliter esse corpus Christi in pane altaris, quam in alio pane, & in alia qualibet re. Thurificationem qua in ecclesijs vtuntur idololatriam vocabat. Negabat resurrectionem corporum, paradysum, infernum, & idearum in mente diuina eternitatem. Dicebat quemlibet fidelem teneri, vt credat se esse membrum Christi, & hoc esse de articulis fidei. Dauid Dinantius discipulus Almarici, teste*

Dauid Dinantius.

Contil. Tom. 28.

Ff ij

eodem Sandero, dicebat Deum esse materiam primam. Quare supra cap. 1. Concilii Lateranensis patres Concilii haud dubie contra eundem Dinantium asseruerunt, *Deus simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam, spiritualem & corporalem.*

Prateolus
in Almarico.

De eodem Prateolus ista: *Fuit Almaricus natione Gallus, patria Carnotensis, Lutetia Parisiorum impietatis doctor. Inter vesanos mentis eius errores recensentur precipui qui sequuntur.*

Dicebat corpus Christi non aliter esse in pane altaris quam in alio pane, & in qualibet alia re, transsubstantiationem denegans.

Deum sic locutum fuisse in Ouidio sicut in Augustino.

Negabat praterea resurrectionem corporum, paradysum similiter & infernum: sed qui in se Dei cognitionem haberet, illum habere quoque in se paradysum. Qui contra peccatum mortale haberet, eundem infernum habere in se, non aliter quam dentem putridum in ore.

Altaria sanctis dicata, & imagines thurificare, sanctorumque inuocationes, idololatriam esse asserbat.

Non solum cum Armenis Adam & Euam nunquam carnali copula iungendos, si in statu illo in quo Deus illos condidit permansissent; verum etiam sexuum differentiam nullam, sed hominum multiplicationem eque atque angelorum futuram affirmabat; contra illud quod in Genesi scribitur: Creauit Dominus hominem ad imaginem & similitudinem suam; ad imaginem Dei creauit illum, masculum & feminam creauit illos.

Gen. 1.

Asserebat rursus Deum non videri in se, sed in creaturis, sicut lumen in aere.

Item illud quod alias est peccatum mortale, factum in caritate non esse peccatum, impunitatem peccatorum promittens.

Affirmabat denique ideas, qua sunt in mente diuina, & creare & creari posse: cum contra, teste diuo Augustino, in mente diuina nil nisi aeternum & incommutabile sit.

Somniabat quoque mentem contemplatiui vel beati perdere suum esse in proprio genere, & redire in illud esse ideale quod habuit in mente diuina.

Docebat deinde omnes creaturas in fine in Deum redire, & in ipsum conuerti, vt sint vnum indiuiduum cum ipso. Vnde per consequentiam in resurrectione duplicem fore sexum negabat.

Hæc & plura alia insana cum insaniret, multosque sequacium errore suo imbueret, ab episcoporum & theologorum Parisiensium Concilio conuictus ex mœrore animi interiit. Multi complices senatus consulto damnati, & coram vniuerso populo exauctorati, deinde flammis exusti, eorumque cineres per sterquilinum dispersi sunt. Tradunt autem quod cum illi ad supplicium ducerentur, tanta oborta sit aeris inclementia & intemperies, vt nemo dubitaret quin ab eis aer fuisset concitatus, a quibus tantus error morientibus fuerat persuasus. Nam dicuntur tunc tam obstinata mente fuisse, vt non solum ad interrogata nullum darent responsum, sed nec in eis in ipso mortis articulo vllum pœnitentiæ aut sanæ mentis & resipiscentiæ

ANNO
CHRIST.
1213.

ANNO
CHRIST.
1213.

ANNO
CHRISTI
1215.

perpendi potuisse indicium. Almaricus a generali Concilio Laterani, ca potissimum de causa celebrato, hæreseos damnatus & anathemati subiectus, postea iussu Philippi Gallorum regis exhumatus exustusque est.

^e *Abbas Ioachim errores.*] Quis abbas Ioachim, qui eius errores ab ecclesia damnati fuerint, indicatur supra capitulo secundo huius Concilii Lateranensis. Quo tempore in hunc errorem prædictus abbas inciderit, indicat Matthæus Paris in historia Anglicana anno 1179. his verbis: *Scriptis etiam eiusdem, Alexandri papæ, diebus contra eundem Petrum Lombardum abbas Ioachim Florentis cœnobii libellum, vocans eum hæreticum & insanum, eo quod in libro Sententiarum, quem composuerat idem Petrus de unitate siue essentia Trinitatis, dixit: Quoniam quedam summa res est Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, & illa non est generans, neque genita, neque procedens. Contra hanc assertionem opposuit abbas præfatus, quod non tam Trinitatem astruebat in Deo, quam quaternitatem, tres videlicet personas, & illam communem essentiam, &c.* prout habentur supra cap. 2. Et paulo infra subiungens ait: *Stetit autem hæc indeterminata altercatio a diebus Alexandri papæ usque in tempora Innocentii papæ per annos multos, sedentibus inter eos in cathedra Romana Lucio, Gregorio, Clemente, & Celestino pontificibus Romanis. Quibus succedens Innocentius tertius, anno Domini 1215. Romæ generale Concilium celebrans, libellum abbatis Ioachim, quem contra Petrum & articulum ediderat prædictum, his verbis damnauit: Nos sacro, &c.* prout habetur supra cap. 2.

Ioachim abbas describitur.

Causam scribendi contra Petrum Lombardum ei dedisse videtur Alexander papa, qui cum relatu aliorum accepisset quod magister Petrus Lombardus in quibusdam scriptis suis ab articulis fidei recederet, auctore Matthæo Paris prædicto loco, ad Vvilielmum Senonensem archiepiscopum sub hac forma literas direxisse scribitur:

Cur Ioachim abbas contra Petrum Lombardum scripserit.

Alexander episcopus seruus seruorum Dei Vvilielmo Senonensi archiepiscopo salutem.

CVM in nostra olim esses præsentia constitutus: &c. *Extat tomo superiori in notis ad Concilium Lateranense III. sub Alexandro papa III.*

Ioachimum abbatem errantem, nequaquam vero hæreticum fuisse, indicat epistola Honorii papæ III. ad episcopum Lucaniæ, aduersus eos qui de Ioachimo atque eius monasterio acerbius obloquebantur scripta: quæ extat apud eundem Matthæum Paris, quæque ita incipit: *Ad audientiam nostram, &c.*

An fuerit hæreticus.

Quis & qualis fuerit Ioachim, quo dono præditus, quæque eius scripta excusa reperiantur, refert Possuinus in apparatu sacro, verbo, *Ioachimus abbas.*

^h *Proque terra sancta a Turcis recuperanda.*] Hac de re in Concilio actum esse, adeoque non satis conuenienter appendicem Concilii nominari, quæ de expeditione in terram sanctam accipienda hic habentur.

De expeditione in terram sanctam suscipienda.

tur, præter epistolam Innocentii papæ ad omnes Christi fideles scriptam initio actorum huius Synodi, extantem apud abbatem Wispersensem, testatur Matthæus Paris prædicto loco, ubi ait: *His omnibus congregatis in suo loco præfato, & iuxta morem Conciliorum generalium in suis ordinibus singulis collocatis, facto prius ab ipso papa exhortationis sermone, recitata sunt in pleno Concilio capitula sexaginta, que alii placabilia, aliis videbantur onerosa. Tandem de negotio Crucifixi & subiectione terre sanctæ verbum prædicationis exorsus subiunxit, dicens: Ad hæc, ne quid in negotio Iesu Christi de contingentibus omittatur, &c. prout apud acta Concilii.*

In causa Anglicana episcoporum quid actū.

In hoc eodem Concilio, auctore Matthæo Paris, steterunt contra Stephanum archiepiscopum Cantuariensem procuratores regis Anglorum, abbas videlicet de Bello loco, Thomas de Hundintonæ, & Godefridus de Croucumbe, milites, constanter accusantes eum de conniuentia baronum Angliæ, quodque ipsius favore & consilio iidem barones dictum regem a solio depellere molirentur. Et cum a sede apostolica literas accepisset, ut dictos magnates per censuram ecclesiasticam a persecutione regis refrænaret, ipse id facere dissimulans, ab episcopo Wintoniensi & suis conuenticibus diuinorum celebratione & ingressu ecclesiæ suspensus: sicque ad Concilium properans, manifestis indiciis sese fuisse præceptis apostolicis rebellem ostendit. His & aliis multis in hunc modum allegatis, archiepiscopus quasi conuictus, & non mediocriter confusus, nihil respondit, nisi quod a suspensione petiit absolui. Cui papa cum indignatione tale seruii dedisse responsum: *Frater, per sanctum Petrum non ita de facili beneficium absolutionis impetrabis, qui non solum ipsi Anglorum regi, verum etiam Romana ecclesiæ tot & tales iniurias irrogasti. Volumus quoque cum plena fratrum nostrorum deliberatione decernere, qualiter tam temerarium puniamus excessum. Tandem habito super hoc cum cardinalibus tractatu, suspensionis sententiam in ipsum archiepiscopum subscriptis literis confirmavit.*

Innocentius episcopus vniuersis Cantuariensis ecclesiæ suffraganeis salutem.

AD communem volumus notitiam peruenire, quod suspensionis sententiam, quam venerabilis frater noster P. Wintoniensis episcopus, & dilectus filius P. subdiaconus, & familiaris noster Noruicensis electus, in Stephanum Cantuariensem archiepiscopum auctoritate apostolica protulerunt, ratam habemus, & præcipimus inuiolabiliter obseruari, donec idem archiepiscopus, qui eam humiliter seruat, mereatur ab ipsa, iuxta formam ecclesiæ canonice præstitam, relaxari, vno vinculo in aliud commutato. Quocirca vniuersitati vestræ per apostolica vobis scripta præcipiendo mandamus, quatenus & vos episcopi præscriptam sententiam firmiter obseruetis, cum

interim nullam eidem debeatis obedientiam exhibere.
 Datum Laterani, pridie Nonas Nouembris.

His ita gestis, canonici Eboracensis ecclesie presentauerunt domino papa magistrum Simonem de Langetona, postulantes vt eius electionem confirmaret. Quibus papa: Noueritis quod ipsum non habemus pro electo, quia illum ad tantam dignitatem promoueri certis de causis non patiemur. Et cum precipue contra prohibitionem nostram ista sit electio celebrata, nos eam cassamus penitus, & in perpetuum damnamus, decernentes vtique vt ineligibilis fiat, ne absque dispensatione sedis apostolica contingat ad pontificalem eligi dignitatem. Cassata igitur electione predicta dominus papa canonicis precepit, vt statim in electione procederent, sin minus, ipse eis pastorem prouideret idoneum. Tunc canonici, sicut prius prouisum fuerat, postulauerunt Vualterum de Grai, episcopum Vigorniensem, propter carnis munditiam, vt asserebant, vt qui ab utero matris virgo permanserat vsque in presentem diem. Ad hoc dicitur papa respondisse: Per sanctum Petrum uirginitas magna uirtus est, & nos eum damus uobis. Itaque accepto pallio, episcopus memoratus rediit in Angliam.

Hæc de eadem Synodo œcumenica Rodericus Ximenius pro Tolletanæ ecclesie primatu defendendo, contra reliquos archiepiscopos Hispaniæ prædictæ ecclesie primatum impugnantes, dixit ac fecit, quæ ex quodam libro manuscripto, qui asseruatur in bibliotheca Tolletanæ ecclesie, exscripta edidit Gaspius in notis ad decretum Gundemari supra tomo 14. pag. 387. & sequente excusis.

Patriarcha Maronitarum, qui, vt supra in uita Lucii papæ III. auctoritate Tyrri asseruimus, tunc temporis, relictis Monothelitarum erroribus, ad fidem catholicam accesserunt, sub Innocentio papa III. uenit ad hoc Concilium Lateranense, ubi plenissime res ad fidem catholicam ritusque sacros spectantes edoctus, suos eosdem sequi uoluit: sicque semper in fide catholica immobiles, quantumuis infidelium pressuris agitentur, perstiterunt, vt literæ illorum ad Leonem X. redditæ, quæ, teste Baronio anno 1182. numero 4. extant, aperte testantur.

[Anno Domini, &c.] Tempore notato hanc Synodum celebratam esse præter abbatem Urspergensem & Matthæum Paris locis allegatis testatur epistola pontificis encyclica de Synodo celebranda ad omnes episcopos, prælatos & principes ecclesie scripta, quam ex abbate Urspergensis supra recitatam inuenies.